

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 23 (1622), 2026 йил 4 февраль, чоршанба

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

ҚУРИЛИШ СОҲАСИДА ЯНГИЧА ЁНДАШУВЛАР ЖОРИЙ ЭТИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 3 февраль куни урбанизация ва уй-жой қурилишида янгича ёндашувларни жорий этиш юзасидан тақдимот билан танишди.

Аҳолининг уй-жойга бўлган талабини қондириш мақсадида сўнгги 8 йилда мамлакатимизда 120 миллион квадрат метр ёки 600 мингдан зиёд хонадонлар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Уй-жой сотиб олишга қўмаклашиш учун 541 минг нафар фуқарога 103 триллион сўм арзон ипотека кредитлари ва субсидиялар ажратилди.

Қурилиш ишларининг кўлами кенгайгани қурилиш материаллари sanoati ривожига катта туртки бериб, кўплаб ҳудудларнинг “драйвери”га айланди. Урбанизация даражаси 1991 йилдаги 40,3 фоиздан 51 фоизга етди.

Давлатимиз раҳбари қилинган ишлар ҳали етарли эмаслигини кўрсатиб ўтди. Республика бўйича ҳар йили 200 мингтага яқин янги оила ташкил топмоқда. Бу янги уйлар, йўللار ва ижтимоий инфратузилмага талаб янада ортади дегани. Қолаверса, ҳозирда аҳолининг бир киши бошига ўртача 18,9 квадрат метр турар жой майдони тўғри келмоқда. Бу кўрсаткични камида 23 квадрат метрга етказиш учун 2040 йилгача янги уй-жой қурилиши суръатини 280 мингтага ошириш лозим.

Шу мақсадда урбанизация соҳасида бошқарув янги тизим асосида йўлга қўйилиб, алоҳида қўмита тузилди, унинг олдида уй-жой қуриш ҳажмларини босқичма-босқич ошириш вазифаси қўйилди. Хусусан, 2026 йилда 140 минг, 2027 йилда 150 минг ва 2028 йилда 160 минг хонадонли уй-жойлар қуриш режалаштирилган.

Президентимиз бизнес ва стартаплар ривожига учун шароит яратиш, sanoat ва АТ кластерларини шакллантириш, меконат унумдорлигини оширишда ақл билан ташкил этилган урбанизация муҳим ўрин тутишини таъкидлади.

Тақдимотда ер ресурсларидан самарали фойдаланиш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Халқаро ташкилотларнинг ҳисоб-китобларига кўра, аҳоли пунктлари тартибсиз кенгайиб бориши айрим ҳудудларда келгусида экин ерларининг танқислигига олиб келиши мумкин.

Шу муносабат билан эскирган уй-жой фондини янгилаш, уй-жой қурилишида реновация улушини ошириш зарурлиги таъкидланди. Бунда реновация ҳиссасини ҳозирги 15 фоиздан 2040 йилга қадар 60 фоизга етказиш, “Янги Ўзбекистон” массивларини барпо этишни кенгайтириш, 120 тага етказиш зарурлиги қайд этилди.

Бугунги кунда қурилиш соҳасидаги руҳсат олиш жараёнлари 9 та босқичдан иборат бўлиб, ўртача 90-120 кун вақт талаб қилмоқда. Шу билан бирга, халқаро амалиётда “қурилишга тайёр ер” механизми орқали бу ишларга кетадиган вақт 7-15 кунни ташкил этаётгани кўрсатиб ўтилди.

Мамлакатимизда ушбу тизимни жорий этиш тақлиф қилинди. Унга кўра, барча тайёргарлик жараёнлари ва руҳсатномаларни расмийлаштириш ер майдонлари аукционга қўйилишидан олдин бажарилади. Натижада тадбиркор аукционда ерни ютиб олгандан сўнг

қўшимча ҳужжат йиғмасдан ва келишувлардан ўтмасдан, барча ҳужжатларни автоматик тарзда олиш имконига эга бўлади. Қурилишга тайёр бўлмаган ерларни аукционга чиқариш тақиқланади, жараёнлар эса шаффоф ва қисқа муддатларда амалга оширилиши таъминланади.

Қурилиш сифати, биринчи навбатда, лойиҳа ҳужжатларига боғлиқ. “Тошкентбошлан”ЛИТИ”, “Ўзшаҳарсозлик-ЛИТИ”, “ЎзГАШҚЛИТИ”, “Қишлоқ-қурилишлойиҳа” ташкилотларининг фаолиятини тубдан яхшилаш, бунинг учун юқори малакали хорижий мутахассисларни жалб қилиш ва замонавий бошқарув тизимини жорий қилиш зарурлиги қайд этилди.

Урбанизация ва уй-жой қурилиши жараёнларини тўғри ҳамда самарали режалаштириш учун рақамли технологиялардан кенг фойдаланиш керак. Бу борада тақдимотда бош ва мастер режаларнинг ягона маълумотлар базаси, қурилишга тайёр ер майдонлари базаси — “Ер банки”, кўп квартиралли уйларнинг ягона геоахборот базаси, “аскроу” тизими, курувчилар рейтингини ва бошқалардан иборат “Уй-жой” ахборот тизимини ишлаб чиқиш тақлиф этилди.

Президентимиз тақдим этилган тақлифларни маъқуллаб, соҳада режалар, ҳисоб-китобга асосланган ва узоқ муддатли ёндашувларни изчил жорий этиш, белгиланган кўрсаткичлар ижросини таъминлаш юзасидан мутасаддиларга тегишли топшириқлар берди.

ЎЗА

СУВДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ МАСАЛАЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев сув ресурсларидан самарали фойдаланишни таъминлаш ҳамда сув тежовчи технологияларни кенг жорий этиш юзасидан тақдимот билан танишди.

Бугунги кунда мамлакатимизда сув тежовчи технологиялар жорий қилинган майдонлар 2,6 миллион гектарга ёки сугориладиган ер майдонларининг 60 фоизига етди. Таққослаш учун, 2017 йилгача республикаимизда сув тежовчи технологиялар жорий қилинган майдонлар жами 19 минг гектарни ташкил этар эди. Мазкур ишлар натижасида ҳар йили 2,5 миллиард куб метр сув тежаланишга эришилмоқда.

Бугунги тақдимотда бу борадаги ишлар қамровини янада кенгайтириш бўйича ишланган янги тақлифлар кўриб чиқилди.

Жумладан, 2028 йилга қадар сув тежовчи технологияларни 930 минг гектар ерда ўрнатиб, бундай майдонларни 3,5 миллион гектарга ёки жами сугориладиган ерларнинг 80 фоизига етказиш режалаштирилган. Натижада ҳар йили 3,5 миллиард куб метр сувни иқтисод қилиш, 300 минг гектар ернинг сув таъминотини яхшилаш ва тақрорий экинларни сугориш имконияти яратилади.

Сув тежовчи технологияларни жорий қилиш орқали тежаланган сув ресурслари сув таъминоти оғир ҳудудда жойлашган фермерларга кафолатли етказиб берилишига замин яратилди.

Бунинг учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришда сув тежовчи технологияларни жорий этишни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг янги механизмлари қўлланади.

Хусусан, сув ресурслари учун солиқ ставкаси ва субсидиялар миқдорини ер майдонларининг сув билан таъминланганлик ҳолатидан келиб чиқиб белгилаш тақлиф қилинди. Масалан, сув билан барқарор таъминланмаган ҳудуддаги сугориладиган ер майдонларида сув тежовчи технологиялар жорий қилинганда, ажратиладиган субсидияларга 1,25 оширувчи коэффициент қўллаган ҳолда ҳисобланади.

Шунингдек, сув тежовчи технологияларни банк кредитларини олмасдан ўз маблағлари ҳисобидан ишга туширадиган ташаббускорларга субсидия ажратишнинг янги тизими жорий этилади. Бунда тегишли лойиҳа-смета ҳужжатлари ва лойиҳани амалга ошириш бўйича таъминотчи корхона билан тузилган шартнома асосида субсидия маблағларининг 50 фоизи Аграр соҳада тўловлар агентлиги томонидан олдидан ажратилади.

Эндиликда бошқоқ дон экинларини етиштиришда томчилатиб ва дискрет сугориш технологияси жорий қилинган майдонлар учун ҳам субсидия берилди.

Сув тежовчи технологияларни харид қилиш ва қуриш мақсадида тижорат банклари томонидан ажратилган кредитлар бўйича фойзаларни қисман қоплаб бериш йўлга қўйилди. Ёўза майдонларида томчилатиб сугориш технологиясини жорий қилиш учун кредит маблағлари ҳар йил ноябрь ойидан бошлаб ажратилади.

Сув тежовчи технологияларни қуриб берган пудрат ташкилотлари ҳар бир лойиҳага камида 2 йиллик кафолат муддати бериши ҳамда 5 йил давомида сервис хизматларини кўрсатиши мажбурий этиб белгиланади.

Соҳада давлат назоратини такомиллаштириш масалаларига тўхталиб ўтилди.

Сув олиш жойларида сувни бошқариш ва ҳисобини юритишни такомиллаштириш мақсадида шולי етиштириладиган ҳамда балиқчилик хўжаликлари ташкил қилинган ер майдонларида “ақли” сув ўлчаш ва ҳисоблаш воситалари ўрнатилади. Улар “Сув ҳисоби” ахборот тизимига интеграция қилинади.

Сув хўжалиги объектлари хавфсизлигини ва сувдан фойдаланишни назорат қилиш инспекциясининг ҳудудий бўлиmlаларида сув тежовчи технологиялардан ҳамда сувдан фойдаланишни

мониторинг қилиш бўлиmlари ташкил этилади. Тадбиркорлик субъектларида инспекция томонидан ўтказиладиган текширувларни ёнқамаралардан фойдаланган ҳолда амалга ошириш тартиби жорий этилади. Инспекцияга қишлоқ хўжалиги экин майдонларида сувдан фойдаланиш ва сув исрофини мониторинг қилиш мақсадида дронлардан фойдаланишга руҳсат берилди.

Шу билан бирга, ўрнатилган сув тежовчи технологияларидан мақсадли фойдаланилиши устидан назоратни кучайтириш зарурлиги қайд этилди. Сув тежовчи технологиялар жорий қилинган ва субсидия ажратилган ер майдонларида бундай технологиялар ёки уларнинг асосий қисмларини ишлатмасдан анъанавий усулда сугориш сувдан ўзбошимчилик билан фойдаланиш деб баҳоланади.

Фермерларнинг сув тежовчи технологияларни жорий этиш соҳасидаги манфаатларининг ҳимоясини кучайтириш мақсадида “Сувхўжаликназорат” инспекцияси ва унинг ҳудудий бошқармалари томонидан сув тежовчи технологияларни ўрнатиш билан боғлиқ масалалар юзасидан судларга даъво аризаларини киритишда давлат божидан озод қилиш тақлиф этилди.

Соҳада кадрлар салоҳиятини ошириш — долзарб масала.

Тақдимотда илгор хорижий тажрибани инобатга олган ҳолда сув тежовчи технологияларни жорий қилиш ва улардан фойдаланиш бўйича кадрлар тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини ошириш юзасидан режалар ҳақида ҳам ахборот берилди. Жумладан, “Сувчилар мактаби” лойиҳаси доирасида жорий йилда 10 мингта фермер хўжаликлари ҳодимларининг малакаси оширилади, 358 нафар сув хўжалиги ҳодими малака ошириш учун хорижга юборилади.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН — ПОКИСТОН: МИНТАҚАВИЙ БОҒЛИҚЛИК, ЎЗАРО МАНФААТ ВА ИЗЧИЛ ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИ

ҳамкорликни янги сифат даражасига кўтариш, иқтисодий, транспорт, энергетика соҳаларида ўзаро манфаатли шерикликни чуқурлаштириш, минтақавий хавфсизликни таъминлаш орқали барқарор ривожланишга қаратилган аниқ натижаларни кўзда тутди.

► Давоми 2-бетда

БУЮК ШАХМАТ ТАХТАСИ: ТАРИХИЙ ХОТИРА, ГЛОБАЛ РАҚОБАТ ВА ЧЕМПИОНЛАР АВЛОДИ

Жорий йилнинг 16 январидан 1 февралгача Нидерландиянинг Вейк-ан-Зее шаҳрида шахмат оламининг энг нуфузли мусобақаларидан бири — “Tata Steel Chess 2026” халқаро турнири бўлиб ўтди.

► Давоми 2-бетда

Президентимиз раислигида 23 январь куни камбағалликни қисқартириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича 2026 йилда асосий вазифалар юзасидан видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди. Ушбу йиғилиш масалалар мазмуни ва кўлами жиҳатидан мамлакат ижтимоий сиёсати эволюциясида бурилиш нуқтаси бўлди.

Бошқариладиган манзиллиликнинг навбатдаги босқичи

Ислохотлар натижалари ижтимоий сиёсатнинг навбатдаги босқичига ўтилаётганини намоиш этмоқда. Илк маротаба камбағалликка қарши кураш маҳаллалар даражасидаги аниқ натижалар билан бевосита боғланади.

Бундай ўзгариш эришилган ижтимоий-иқтисодий натижалар самарасидир. 2025 йил якунига кўра, мамлакат иқтисодиёти 7,7 фоиз ўсди, бу прогноз қилинганидан (6,5 фоиз) сезиларли даражада кўп, ЯИМ ҳажми эса 147 миллиард доллардан ошди ва аҳоли жон бошига қарийб 3,9 минг долларни ташкил этди. Иқтисодиётнинг барча тармоқларида ўсish суръатлари 2024 йилги кўрсаткичлардан юқори бўлди. Хорижий инвестициялар ҳажми 43 миллиард долларга, экспорт эса 33,8 миллиард долларга етди. Инфляция даражаси 2025 йилда 9,8 фоиздан 7,3 фоизга пасайди.

Ишончли иқтисодий ўсиш бюджетда тушумлалар сезиларли даражада ошишини таъминлади, улар ижтимоий масалаларни ҳал қилиш, камбағалликка қарши курашиш ва маҳаллаларни ривожлантиришга изчил йўналтирилди. Ушбу омил ҳисобига 2025 йилда 5,4 миллион киши даромад манбалари билан таъминланди ва 330 мингта оила камбағалликдан чиқарилди. Натижада ишсизлик даражаси 4,8 фоизга, камбағаллик даражаси эса 5,8 фоизга камайди.

Умумий камбағаллик кўрсаткичлари пасайгани сари унинг географияси ҳам ўзгариб, маҳаллий, концентрациялашган ва турфа бўлиб бормоқда. Кам таъминланган оилаларнинг деярли учдан бир қисми ва ишсизларнинг қарийб бешдан бир қисми муайян маҳаллаларда жам бўлган, бу эса янги моделга ўтишни талаб қилди.

Шу нуқтаи назардан, ҳар бир маҳалла даражасида эришилган натижа асосий индикаторга айланмоқда. Камбағаллик ёки ишсизликнинг сақланиб қолаётгани чораларни янада такомиллаштириш зарурлигини билдиради.

Шу муносабат билан илк маротаба миллий миқёсда мамлакатнинг барча ҳудудларини камбағаллик даражаси бўйича тизимли таснифлаш ўтказилди. 20 та мезон асосида 37 та “оғир” тоифадаги туман ва 903 та “оғир” маҳалла аниқланди, уларда қарийб 120 мингта камбағал оила ва тахминан 155 минг ишсиз фуқаро истиқомат қилади. Шу билан бир вақтда янги Ўзбекистон қиёфасини шакллантириш бўйича ишлар яна 33 та туман ва 330 та “оғир” маҳаллада бошлаб юборилди.

Янги ёндашувнинг ўзига хос хусусияти шундаки, “оғир” ҳудудларга таркибий

трансформация нуқталари сифатида қаралади. Ҳар бир маҳалла ва туман учун иқтисодий, аграр, sanoat, логистика ёки сервис йўналишларида қиёсий афзалликлар таҳлил қилинади.

Маҳаллаларни ривожлантириш бўйича индивидуал дастурлар ишлаб чиқилмоқда. Амалиёт кўрсатганидек, ҳатто энг заиф ҳудудларда ҳам сув ва электр энергияси билан барқарор таъминлаш, минимал инфратузилма ва бозорлар билан кооперацияни ташкил қилиш аҳоли даромадларини жиддий ошириш мумкин.

Бу йил ҳудудий манзилли ривожланиш шу тарика белгиланган мақсадларга эришининг асосий воситасига айланмоқда, бу Президентимиз томонидан аниқ кўрсатиб ўтилди.

► Давоми 3-бетда

Ислохот одимлари

ИЖТИМОЙ СИЁСАТ

ЭВОЛЮЦИЯСИНИНГ БУРИЛИШ НУҚТАСИ

“

БИРИНЧИ БОСҚИЧДАЁҚ ЛОЙИХА 60 ТА ДОИМИЙ ВА 400 ТА МАВСУМИЙ ИШ ЎРНИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ. 200 ТА ХОНАДОН БИЛАН ҲАМКОРЛИК ОРҚАЛИ ҚАРИЙБ 700 КИШИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТГА ЖАЛБ ҚИЛИНАДИ, ОИЛАЛАРНИНГ ДАРОМАДИ ЙИЛИГА ЎРТАЧА 150-200 МИЛЛИОН СЎМГА ОШАДИ.

Хуршид АСАДОВ,
Иқтисодий тадқиқотлар
ва ислохотлар маркази
директори ўринбосари

Бошланиши 1-бегда

Кенгаёётган молиявий
имкониятлар

Янги моделда ҳудудий сиёсат устуворликларини қайта қўриб чиқишга алоҳида эътибор қаратишган. Давлатнинг раҳбари таъкидлаганидек, “оғир” туман ва маҳаллалардаги аҳоли ва тадбиркорлар, биринчи гада, солиқ имтиёзларининг кенгайтирилишини эмас, балки йўллар, сув ва электр энергияси таъминотининг яхши-ланлишини кутмоқда.

Ресурсларни айрим муаммоли ҳудудларда тўплаш инфратузилма инвестицияларини умумий бюджетдан молиялашдан манзилли ижтимоий-иқтисодий таъсир воситасига айлантириш имконини беради. 2026 йилда ҳудудий инфратузилмани ривожлантиришга 20 триллион сўм йўналтирилади, шундан 12 триллион сўми “оғир” туман ва маҳаллалар учун мўлжалланган.

Республика бюджетидан маҳаллий бюджетларга қайтариладиган маблағлар 2 баравар кўпайтирилмоқда. Ҳокимликларга ўз бюджетларидан ташқари яна 4,2 триллион сўм ажратилади, бу уларнинг молиявий имкониятини кенгайтиради ва аниқ натижаларга эришиш учун масъулиятини оширади. Ресурсларни қўшимча тақсимлаш доирасида вилоят ҳокимликлари ҳар бир “оғир” туманга 10 миллиард сўм ва 903 та “оғир” маҳалланинг ҳар бирига бир миллиард сўмдан йўналтирилади. Қўшимча равишда ушбу тоифадаги ҳар бир туманга 50 миллиард сўм ва маҳаллага 2 миллиард сўм ажратилиши кўзда тутилган. Умуман, туман ҳокимликлари ва маҳаллий кенашлар фақат муаммоли ҳудудларни қўллаб-қувватлашга қаратилган қарийб 4 триллион сўм олади.

“Оғир” тоифадаги туман ва маҳаллаларнинг барқарор энергия таъминоти ушбу моделнинг асосий элементидир. Бунда жорий ёндашувдан принципал фарқ инфратузилма харажатларини бир маргалик бюджет харажатида узоқ муддатли иқтисодий активга айлантиришдан иборат.

2026 йилда “оғир” тоифадаги маҳаллаларнинг ҳар бирида тахминан 110 миллион долларлик 300 киловатт қувватга эга кичик кўёш электр станциялари қуриш режалаштирилган. Станциялар маҳаллаларга бегарз берилиб, маҳаллий энергетика активи шакллантирилади. “Яшил” электр энергиясини ишлаб чиқариш ҳисобидан ҳар бир маҳаллада йилга 400-500 миллион сўм барқарор қўшимча даромад манбан яратилади.

Ушбу маблағни уй-жой фонднинг энергия тежамкор таъмирлаш, коммунал хизматлар харажатларини камайтириш ва турмуш сифатини яхшилашга йўналтириш кўзда тутилган. Кўёш станцияларини эксплуатация қилиш ишларига кам таъминланган оилалар аъзолари жалб қилинади, бу эса бир вақтнинг ўзида бандлик ва инфратузилма барқарорлиги масалаларини ҳал қилиш имконини беради. Ҳудди шундай ечимлар иختисослашув даражаси юқори бўлган яна мингта илгор маҳаллада амалга оширилади. Бу ерда кичик кўёш электр станциялари 7 йиллик муддатга фойсиз лизинг асосида берилади.

Энг эҳтиёжманд хонадонларни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилади. Биринчи гуруҳ ногиронлиги бўлган ва меҳнатга лаёқатли оила аъзолари бўлмаган 6700 та оилани манзилли ўрганиш, энергия тежамкор уй-жойларга эҳтиёжини аниқлаш ва “яшил” таъмирлаш ишларини бошлаш топширилади.

Пировардида буларнинг барчаси ҳудудий ва энергетик барқарорлик моделини шакллантиради. Ҳукумат органларининг самардорлигини баҳолаш эса оммавий равишда амалга оширилади ва натижага қаратилган бошқарувга ўтишни мустаҳкамлайди.

Маҳаллаларнинг қиёсий
устуниклари

Президентимиз томонидан 2026 йил учун асосий ижтимоий-иқтисодий йўналишлар аниқ белгилаб берилди. Қарийб 1 миллион кишини доимий иш билан таъминлаш, 181 мингта оилани камбағалликдан чиқариш, камбағал-

ликдан холи маҳаллалар сонини 2,5 баравар кўпайтириб, 3,5 мингтага етказиш, шунингдек, ишсизлик даражасини 4,5 фоизгача камайтириш шулар жумласидан.

Ушбу мақсадларга эришиш муайян туман ва маҳаллаларнинг sanoat, қишлоқ хўжалиги ва хизматлар соҳасидаги қиёсий устунликларидан келиб чиққан ҳолда кўзда тутилган. Бундай ёндашув ресурсларни аҳоли даромадлари ва бандликка энг кўп мултипликатив таъсир кўрсатадиган жойларда жамлаш имконини беради.

Президентимиз маҳаллаларнинг жойлашуви ва иختисослашувидан келиб чиққан ҳолда қиёсий устунликлардан фойдаланишга мисол тариқасида бир қатор афзалликларга эга бўлган Фурқат туманини келтириб ўтди.

Фурқат туманида 34 та маҳалла бор, ушбу ҳудудда 7,6 мингта яқин кам таъминланган аҳоли ва қарийб 3 минг ишсиз фуқаро истиқомат қилади. 18 та маҳаллада камбағаллик ва ишсизлик даражаси юқориликгича қолмоқда. Туман иқтисодиётида sanoat, хизматлар ва қурилиш соҳалари улуши 2 фоизга ҳам етмайди. Замонавий бозорлар, савдо марказлари, боллар ва дам олиш масканлари йўқлиги аҳолини ҳар куни қўшни ҳудудларга чиқишга мажбур қилади.

Шу билан бирга, маҳаллаларнинг географик жойлашуви ва иختисослашув таҳлили кўрсатдики, туман иш ўринларини яратиш ва даромаднинг ўстиришни тезлаштириш учун ишлатилиши мумкин бўлган учта асосий қиёсий афзалликка эга.

Биринчи устунлик — иқтисодий жиҳатдан фаол қўшни ҳудудлар билан кооперация.

Бугунги кунда Фурқат туманининг тахминан 1,5 минг аҳолиси Қўқон шаҳри ва эркин иқтисодий зонадаги корхоналарда иш билан таъминланган. Шу билан бирга, қўқонлик тадбиркорларга шаҳар яқинида ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун асосий инфратузилмага эга тайёр майдончалар етишмайди.

Амалиёт бундай кооперация юқори салоҳиятга эга бўлишини кўрсатмоқда. Масалан, ўтган йилги қўқонлик тадбиркорлар Фурқат туманида корхоналар очиб, 350 та иш ўрни яратди. Мос майдонлар ва инфратузилма тақдим этилса, тикувчилик ва трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи яна бешта корхона қарийб 400 та иш ўрни яратилишидан ўз фойдаларини очибди. Бундан ташқари, Тунча маҳалласида 13 гектар майдонда sanoat зонаси яратилса, инвесторлар 100 миллион долларгача бўлган лойиҳаларни амалга оширишга тайёр эканини билдирган, бу эса қарийб 2 мингта иш ўрни демакдир.

Иккинчи устунлик — яқин атрофда жойлашган маҳаллаларнинг чуқур ихтисослашуви. Хусусан, “Эски”, “Ингичка” ва “Қўқонбой — 2” МФЙлари анъанавий равишда ёғочни қайта

ишлашга ихтисослашган. Эски маҳалласида икки гектар бўш ер майдонида ёғочни қайта ишлаш кластерини шакллантириш қарийб 150 та хонадонга кичик хунарамандлик ишлаб чиқаришидан sanoat форматига ўтиш ва қўшимча 500 га яқин иш ўрни яратиш имконини беради. Бу ерда қўллаб-қувватлашни кенгайтириш эмас, балки мавжуд кўнжиклар кооперацияси асосий омил бўлмоқда.

Учинчи устунлик — маҳаллаларда ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар қўшилган қийматининг ўсиши. Туманда 42 та чорвачилик хўжалиги ва хонадони мавжуд, уларда қарийб 65 минг бош қорамол боқилади. Лекин гўшт ва сутни қайта ишлаш бўйича қувватлар мавжуд эмас ва бу аҳолининг даромад олиш имкониятини чеклайди.

Бўш турган биналарда қайта ишлаш мажмуасини ишга тушириш ва бир вақтнинг ўзида бешта чекка маҳалладаги кам таъминланган 300 та оилаларга чорва моллари сотиб олиш учун имтиёзли кредитлар бериш (қарийб 10 миллиард сўм) 1,5 минг кишини барқарор бандликка жалб қилиш ва оилалар даромадини сезиларли даражада ошириш имконини беради.

Фурқат тумани кейсида кўриниб турганидек, ҳудудларни қиёсий устунликлар орқали

таҳлил қилганда ҳатто иқтисодий жиҳатдан заиф ҳудудлар ҳам катта яширин салоҳиятга эга экани кўринади. Уни рўёбга чиқаришининг асосий шарти ҳар бир ҳудуднинг ўзинга хос хусусиятларига бошқарувнинг чуқур сингиши ва маҳаллани ривожлантиришга лойиҳавий ёндашувдир.

Муаммоли ҳудудларни ривожлантиришга дифференциаллашган ёндашув моделини шакллантириш доирасида, энг аввало, “оғир” тоифадаги туман ва маҳаллаларда аҳоли бандлиги ва даромадини ошириш бўйича қўшимча чоратадбирлар белгиланди.

Ихтисослашувни чуқурлаштириш

Асосий эътибор маҳаллалар ихтисослашувини чуқурлаштиришга қаратилади, чунки чуқур ихтисослашувга эга маҳаллаларда фаровонлик сезилари даражада юқори бўлади. Тажриба кўрсатдики, барқарор ихтисослашувга эга маҳаллаларда фаровонлик сезилари даражада юқори, ижтимоий ёрдам олувчилар сони эса икки баравар паст бўлади.

Пиллачилик — даромаднинг
ошириш манбаи

Янги модель доирасида кам таъминланган оилалар учун барқарор даромад манбаи сифатида анъанавий, аммо қадрига етилмаган фаолият турларидан фойдаланишга устувор аҳамият қаратилган. Бундай йўналишлардан бири ипакчиликни ривожлантириш. Бу институционал ҳамроҳлик ва кооперация шароитида камбағалликни қисқартириш воситасига айланиши мумкин.

Жорий йилда тут плантацияларини яратиш учун 2 минг гектар ўрмон ерлари ажратилди. Кам таъминланган тўрт минг оилалар тутзорлар барпо этиш учун 50 сотих ер майдони бепул фойдаланиш шарти билан 10 йил муддатга берилади. Оилалар, шунингдек, қишлоқ хўжалиги эканлигини етиштириш учун эгاتлардан бир вақтнинг ўзида фойдаланиш имконига эга бўлади, бу эса илк босқичдаёқ даромад манбаини диверсификация қилиш имконини яратди.

Лойиҳа кам таъминланган оилалар иштирокида пиллачилик кооперативларини ташкил этиш орқали амалга оширилмоқда. Бундай кооперативларнинг устав фонднни шакллантириш учун ҳар бир оилалар 4 миллион сўм миқдоридан барқарор қўшимча даромад манбан шакллантирилмоқда. Кооператив форматни масштаблаш ва уй хўжаликларини қўшилган қиймат занжирининг тегишли босқичларига жалб қилиш ҳисобига 30-40 минг оила ўз даромадини ошириш имкониятига эга бўлади ва бу уларнинг камбағалликдан чиқиши учун реал пойдевор яратди.

Кичик ва ўрта бизнесни
ривожлантириш

2026 йилда маҳаллаларда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш учун 140 триллион сўм кредит ресурслари кўзда тутилган (ўтган йили 130 триллион сўм). Шу билан бирга, банкларга тадбиркорликни мўлажлаштиришни кучайтириш вазифаси юклатилди. Ташқи манбалардан 6 миллиард доллар жалб қилиш режалаштирилган бўлиб, маҳалла лойиҳаларига йўналтириладиган умумий маблағ миқдори 8 миллиард долларга етказилиши керак.

Нафақат кредитларни тақсимлаш қўлама, балки тамойили ҳам моҳиятан ўзгармоқда. “Оилавий тадбиркорлик” дастури доирасида барча туман ва шаҳарлар учун 17,5 фоиз ставка бўйича тенг шартларда кредитлар берилган модель ҳудудий дифференциаллашга ўринни бўша-тиб берди, шу жумладан, 37 та “оғир” туман учун ставка 12 фоизгача камайтирилмоқда. Бу ҳаракат кредитлашни муаммоли ҳудудларни ривожлантириш тезлаштириш воситасига айлантиради.

Шу билан бирга, дастур лимитлари ва мақсадли йўналишлари кенгайтирилмоқда. Барча туманларда имтиёзли кредитнинг максимал миқдори 1,5 баравар — 33 миллион сўмдан 50 миллион сўмгача оширилмоқда. Ушбу қарорни ресурслар таъминлаш учун режадаги 3,6 триллион сўмга яна 2 триллион сўм қўшилмоқда. “Оилавий тадбиркорлик” дастури бўйича муаммоли кредитларни ундириш учун янги

рағбатлантириш механизми жорий этилмоқда. Бунда ҳоким ёрдамчиси 2022 йилгача берилган кредитларнинг муаммоли қисми қайтарилганда, қайтарилган сумманинг 20 фоизини, 2025 йилгача берилган муаммоли кредитлар бўйича эса бонус тариқасида сумманинг 10 фоизини олади.

Умуман, 2026 йилги кредит сиёсати манзилли ривожланиш механизми, кредитни бандлик, даромад ва маҳаллий ўсишга айлантириш сифатида расмийлаштирилмоқда.

Тизим бошқарувида
институционал ўзгаришлар

Маҳаллани ривожлантириш билан боғлиқ барча бошқарув бўғинлари фаолияти самарадорлигини ошириш учун қатор институционал ўзгаришлар кўзда тутилган.

Энди маҳаллалардаги ишлар маъмурий воситачилик хусусиятига эга бўлмайди ва аниқ лойиҳалар атрофида тузилади. Ушбу моделда ҳоким ёрдамчиси лойиҳа қарорларини амалга ошириш учун масъул бўлган ҳудудий ривожланиш менежери вазифасини бажаради. Лойиҳаларни бошқариш яхлитлигини таъминлаш учун кўп босқичли мўвофиқлаштириш жорий этилмоқда. Ҳоким ёрдамчилари ташаббусларига вилоят банкирлари бириктирилган, вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари тезкор ҳамроҳлик қилади. “Ислохотлар штаби” эса идоралараро қарорларни талаб қиладиган масалаларни ўз назоратига олади.

Февраль ойидан ҳоким ёрдамчиларини лойиҳавий бошқарув бўйича ўқитиш тизими ишга туширилади ва бу иш “оғир” маҳаллалардан бошланади. 1 мартгача ҳар бир туманда лойиҳалар портфели шакллантирилади ва амалга оширилади.

Лойиҳавий ёндашувга энг ёрқин мисоллардан бири — Кува туманидаги “Қақир” МФЙ. Ҳоким ёрдамчиси ташаббуси билан тадбиркор ва нидерландиялик мутахассис иштирокида 8 гектар майдонда тўлиқ цикли атиргул етиштириш маркази ташкил этилмоқда. Лойиҳа экспортга мўлжалланган атиргулларни етиштиришдан тортиб, маҳсулотни сақлаш, қадоқлаш ва етказиб беришга тайёрлашгача бўлган барча ишлаб чиқариш жараёнини қамраб олади.

Марказ яқин кўнларда ишга туширилиши режалаштирилган. Биринчи босқичдаёқ лойиҳа 60 та доимий ва 400 та мавсумий иш ўрнини таъминлайди. 200 та хонадон билан ҳамкорлик орқали қарийб 700 киши иқтисодий фаолиятга жалб қилинади, оилаларнинг даромади йилга ўртача 150-200 миллион сўмга ошади. Экспорт салоҳияти йилга 2 миллион долларга, туман бюджетига қўшимча фойда 3 миллиард сўмга баҳоланмоқда.

Бундан ташқари, марказ негизда ўқув майдони шакллантирилмоқда, бу ерда ҳар йили минг киши замонавий гулчилик технологиялари бўйича ўқитилади.

Лойиҳа бир вақтнинг ўзида бандлик, даромаднинг ошириш, экспорт ва кадрлар тайёрлаш билан боғлиқ вазифаларни ҳал қилади. Айнан шу ташаббуслар маҳаллаларга ижтимоий қўллаб-қувватлашдан барқарор иқтисодий ривожланишга ўтиш имконини беради. Натижада “Қақир” МФЙ 2026 йилдаёқ камбағаллик ва ишсизликдан холи ҳудудга айланиши кутилмоқда.

Иш ўринлари яратиш, даромаднинг ошириш ва камбағалликни қисқартириш бўйича энг яхши кўрсаткичларни намойиш этган юзта “оғир” маҳалланинг ҳар бири қўшимча 1 миллиард сўмдан молиялаштирилади. Ушбу маҳаллалардаги ҳоким ёрдамчилари Хитой, Туркия, Жанубий Корея ва Малайзияда малака ошириши мумкин бўлади. Шу боис, маҳаллалар бош режаларини ишлаб чиқиш бўйича ишлар кучайтирилмоқда. Бунинг учун халқаро

экспертлар жалб қилиниб, маҳаллий олий таълим муассасаларининг салоҳиятидан фойдаланилмоқда. Архитектура йўналишида битирувчи курс талабалари “оғир” маҳаллаларни ривожлантиришда иштирок этиши мумкин бўлади, энг яхши лойиҳалар давлат грантлари билан рағбатлантирилади.

“Маҳалла еттилиги” модели янгилашмоқда. Илгари Тошкентда қўлланилган амалиёт барча туман ва шаҳарларда татбиқ этилмоқда. Ҳоким ёрдамчиси, аёллар фаоли ва ёшлар етакчисини тайинлаш ва лавозимидан озод қилиш туман ҳокими томонидан маҳалла раисининг тавсиясига биноан амалга оширилади. Ҳокимлар зиммасига бевосита маҳаллаларда мунтазам равишда сайёр қабуллар ўтказиш, муаммоларни жойида ҳал қилиш мажбурияти юклатилади.

Умуман, институционал ўзгаришлар универсал ёндашувдан дифференциациялашган ҳудудий сиёсатга ўтишни қайд этади. “Оғир” тоифадаги туман ва маҳаллаларда 61 мингта оилани камбағалликдан чиқариш ҳамда камбағаллик ва ишсизлик даражасини икки баравар камайтириш вазифаси белгиланган. Янги Ўзбекистон қиёфасидаги туман ва маҳаллаларни ишсизлик ва камбағалликдан холи ҳудудларга айлантириш, 96 мингта оилани камбағалликдан чиқариш мақсад қилинган.

Ресурсларни қайта тақсимлаш иқтисодиёт таркиби билан асосланган, хусусан, sanoat маҳсулотлари ишлаб чиқаришининг 62 фоизи ва хизматлар соҳасининг 57 фоизи тадбиркорлик салоҳияти юқори 50 та туман ва шаҳарда жойлашган. Уларнинг бюджет даромади ўсиши давлат сазй-ҳаракатларини муаммоли ҳудудларга қаратиш имкониятини яратди.

Буни тушунарлик динамикасида ҳам кўриш мумкин: уч йил олдин ушбу 50 та ҳудудда маҳаллий бюджетнинг қўшимча даромади 875 миллиард сўми ташкил этган бўлса, жорий йилда у 8,5 баравар кўпайиб, 7 триллион 400 миллиард сўмга ошиши кутилмоқда. Натижада камбағаллик ва ишсизлик даражаси юқори “оғир” туман ва маҳаллаларга кўпроқ қўшимча даромад мумкин бўлади. Шу билан бирга, иқтисодий жиҳатдан кучли туман ва шаҳарлар ҳокимларидан икки ўсиш манбалари ҳисобига ўз салоҳиятидан юқори даражада фойдаланиш талаб қилинади.

Янги моделнинг афзалликлари

Янги манзилли ёндашувга ўтиш шароитида “оғир” ҳудудлар ва лойиҳавий бошқарув устуворлик касб этганда, “маҳалла еттилиги”нинг роли объектив равишда кучайиб, у жойларда қарор қабул қилиш, қайта алоқа ва лойиҳаларга ҳамроҳлик қилиш марказига айланиб бормоқда.

Эътибор “оғир” маҳаллалар ва эҳтиёжманд оилаларга қаратилганда, қарорлар муайян ҳудуддаги бандлик, даромад, қарз юки ва инфратузилмаларни чекловларга оид текширилган маълумотларга таяниши ўта муҳим. Шу нуқтан назардан, “маҳалла еттилиги” фаолияти амалиёти уй хўжаликларига ақчиллик каби муҳим тизимли таъсирини кўрсатади ва маҳаллий воқеликни библи манзиллилик аниқлигини оширади.

Шу тариқа маҳалла ва ҳоким ёрдамчилари институти энди фақат ижтимоий восита бўлмай, иқтисодий сиёсат элементига айланмоқда. Лойиҳавий ёндашув, шахсий масъулият ва тизимли мониторинг жорий этилганда янги модель камбағалликка қарши курашни барқарор ҳудудий ривожланиш механизмига айлантириш имкониятига эга бўлади.

Хулоса

Ўзбекистоннинг ҳудудий ижтимоий сиёсати ресурсларини анъанавий қайта тақсимлаш доирасидан чиқиб, бошқариладиган ривожланиш моделига ўтмоқда. Янги модель учта ўзаро боғлиқ йўналишга таянади.

Биринчиси, инфратузилма ресурсларини “оғир” туман ва маҳаллаларда жамлаш, узоқ муддатли маҳаллий активларни шакллантириш, уй хўжаликларни харажатларини камайтириш ва энергетика барқарорлигини ошириш.

Иккинчиси, молиявий рағбатлар, кредит олиш имкониятлари ва қўшилган қиймат занжирлари бўйлаб ечимлар билан таъминланган ҳудудларнинг ихтисослашувини чуқурлаштириш ва қиёсий устунликлар ҳисобига бандликни кенгайтириш.

Учинчиси, бошқарувнинг институционал қайта тузилиши, бунда лойиҳавий ёндашув ва босқичлараро мўвофиқлаштириш ресурслар, масъулият ва ўлчанадиган натижаларни боғлайди.

Ҳозирги босқич ривож шундан иборатки, манзиллилик “оғир” ҳудудларга йўналтирилган технологияга айланмоқда. Камбағалликдан чиқиш уй хўжалигининг индивидуал траекторияси сифатида тушунилади, унда маҳаллий шароит, кўнжиклар ва инфратузилма ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. “Маҳалла еттилиги” ҳамда ҳоким ёрдамчилари институти боғловчи бўгин сифатида мўвофиқлаштириш ва қайта алоқани таъминлайди.

Шарҳ

Кредитга инсоний ёндашув: МАРКАЗИЙ БАНКНИНГ ЯНГИ ТАРТИБИ НИМАНИ АНГЛАТАДИ?

Нодир ЖУМАЕВ,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси қўмита раиси, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

Кредит бугунги иқтисодий ҳаётнинг ажралмас қисми. Кимдир уй-жой учун ипотека олади, кимдир фарзанди таълими учун, кимдир кичик бизнесини бошлаш учун банкдан молиявий кўмак сўрайди. Бироқ ҳаётда шундай қутилмаган буриллишлар борки, ҳатто тўлов интизоми юқори бўлган одам ҳам муайян муддатга тўловларни кечиктиришга мажбур бўлиб қолади.

Ана шундай вазиятларда банк миқозга қандай муносабатда бўлиши керак? У дарҳол қардорни “муаммоли” тоифага киритадими? Ёки инсоннинг оғир ҳолатини ҳисобга оладими?

Шу саволларга жавоб сифатида Марказий банк бошқарувининг 2025 йил 5 декабрдаги 31/10-қарори қабул қилиниб, тижорат банкларида активлар сифатини таснифлаш ҳамда эҳтимолий йўқотишларга қарши резервлар шакллантириш бўйича низомга муҳим ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди.

Бу қарор бир қарашда молия соҳасига оид техник ҳужжатдек туюлиши мумкин. Аслида эса минглаб оилаларнинг молиявий барқарорлиги, ижтимоий ҳимояси ва кредит маданияти учун муҳим аҳамиятга эга.

Марказий банк қарори марказида бир фикр туради: агар тўлов кечикишига ҳаётдаги оғир вазият сабаб бўлса, биринчи марта тўлов муддати кечиктирилганда кредитнинг сифати автоматик тарзда ёмонлашмаслиги лозим. Бу кредит муносабатларида инсонпарварлик тамойилнинг мустаҳкамланиши демакдир.

Шу пайтгача кўп ҳолларда тўлов жадвали ўзгариши билан кредит “қайта кўриб чиқилган актив” сифатида баҳоланиб, миқознинг молиявий обрўсига салбий таъсир кўрсатар эди. Янги қарор эса ҳаётий ҳақиқатни инобатга олди: қарздорлик ҳар доим ҳам масъулиятсизлик белгиси эмас.

Ҳақиқат шундаки, қарздорлик ҳар доим ҳам эътиборсизлик, масъулиятсизлик ёки фирибгарликни билдирмайди. Баъзан инсон ҳаётда қутилмаган вазиятлар бўлади. Ҳатто энг интизомли киши ҳам тўлов жадвалини сақлай олмай қолиши эҳтимоли бор. Бунга сабаб сифатида оғир касаллик, ишдан

бўшаш, оилавий масала, табиий офат, ногиронлик ҳолати, ҳомиладорлик ва туғуруқ таълини келтириш мумкин.

Бу ҳолатларнинг барчаси инсоннинг бирдан даромадини пасайтиради, харажатини оширади ва молиявий режасини издан чиқаради. Ана шундай пайтда банк тизими ҳам “инсоний омил”ни ҳисобга олиши талаб этилади.

Марказий банк қарорининг моҳияти эса кредит муносабатларини фақат иқтисодий эмас, ижтимоий адолат нуқтаи назаридан ҳам тартибга солишдир.

Банкларда “актив сифати” дегани нима? Оддий қилиб айтганда, банк учун берилган кредит актив ҳисобланади. Чунки банк пулни қайтариб олиш орқали даромад қилади.

Лекин ҳар бир активнинг сифати турлича: стандарт актив — хавфи паст, тўловлар ўз вақтида, субстандарт — хавф белгилари пайдо бўлган, шубҳали — тўлов кечикишлари кучайган, умидсиз — қайтарилиши эҳтимоли жуда паст.

Нима учун бу тасниф муҳим? Сабаби банк ҳар бир хавфли актив учун заҳира (резерв) шакллантириши шарт. Ўйин агар кредит қайтмай қолса, банк зарар кўради. Ана шу зарарни олдиндан юмшатиш учун банк ўз фойдасидан муайян маблағни жамгарма сифатида ажратади. Шу — заҳира.

Демак, кредитни “муаммоли”га чиқариш банк учун ҳам оғир. Заҳира кўпайиши керак. Ҳисоботда муаммо кўринади, капиталга бо-сим ортда, банкнинг умумий барқарорлигига хавф пайдо бўлади.

Шу нуқтан назардан, Марказий банк қарори банклар учун фақат ижтимоий эмас, иқтисодий жиҳатдан ҳам оқилона.

Мазмун бундай: актив шартлари қайта кўриб чиқилган (реструктуризация қилинган) деб ҳисобланадиган ҳолатлар келтирилади, лекин 338-бандда кўзда тутилган ҳолатлар бундан мустасно. Ўйин олдин кредит тўлов жадвали кечиктирилса ёки муддати узайтирилса, кўп ҳолларда банк тизимида бу

“кредит қайта кўриб чиқилди” деб қабул қилнади. Бу эса кредитнинг сифатига салбий таъсир қилар эди.

Энди эса янги қоидага кўра, агар тўловни кечиктириш ёки узайтириш 338-банддаги ижтимоий-ҳаётий сабаблар билан боғлиқ бўлса, кредит автоматик равишда реструктуризация қилинган актив сифатида ёзилмайди. Бу нима дегани? Фуқаро банкка мурожаат қилиб, ҳақиқий оғир ҳолатини исботласа, банк унга нисбатан ҳора кўрмаслиги, кредит “сифати тушиб кетмаслиги” керак.

Қайси ҳолларда кредит сифати ўзгармайди? Қарз олувчининг мурожаатига кўра, банк томонидан кредит шартномаси давомиде тўловлар биринчи мартаба кечиктирилса ёки узайтирилса, кредит таснифи ўзгармайди ва у қайта кўриб чиқилган актив деб таснифланмайди.

Лекин бу “ҳар қандай сабаб билан кечиктирса бўлаверади”, дегани эмас. Қатъий рўйхат берилган. Унга қарз олувчининг 2 ойдан ортиқ меҳнатга лаёқатсиз бўлиб қолиши, меҳнат шартномаси бекор қилиниб, иш қидираётган сифатида рўйхатга олиниши, қарз олувчининг турмуш ўртоғи (у

биргаликда қарз олувчи ёки қабили бўлган) вафот этиши, қарз олувчининг қарамоғида I ёки II гуруҳ ногиронлиги бор шахс пайдо бўлиши ёки сони ортиши, қарз олувчига I ёки II гуруҳ ногиронлиги белгиланиши, табиий ёки техноген фавқулодда вазиятлар юзга келиши, қарз олувчининг ҳомиладорлик ва туғиш таътилига чиқиши қиради. Бу ижтимоий давлат сиёсати нуқтан назаридан ҳам жуда муҳим.

Даромад 30 фоиз камайиши талаби нега киритилди? Агар ишдан бўшаш ёки турмуш ўрток вафоти билан боғлиқ вазият бўлса, банкка мурожаат қилишдан олдинги икки ой давомида қарз олувчининг ўртача ойлик даромади охириги 12 ойлик ўртача даромадга нисбатан камида 30 фоиз камайган бўлиши керак.

Бу талаб икки томонлама вазифани бажаради, яъни ҳимоя ва тартиб ўртасидаги мувозанатни сақлайди. Бир томондан у адолатли “фильтр” вазифасини ўтайди. Ҳақиқатан ҳам молиявий мушкул аҳволга тушган, даромади кескин пасайган одамларгина ушбу энгилликдан фойдалана олади. Ўйин имтиёз эҳтиёжманда, имкон ҳақиқатан қийналганга берилади.

Иккинчи томондан эса бу меъёр сунистеъмолнинг олдини олади. Ҳаёт ҳақиқати шундан иборатки, баъзан “сабаб бор” деган баҳоналар ортида молиявий қудрат ҳам яширин бўлиши мумкин. “Сабаб бор, лекин даромадим яхши” қабилидаги ҳолатлар банк тизимида интизоми бўшаптириб, адолат меъёрларига пўтур етказиши эҳтимолдан холи эмас. Шунинг учун ҳам ушбу талаб тизимни ҳимоя қилувчи қалқон вазифасини ўтайди.

Қисқача айтганда, давлат ва Марказий банк бу ерда жуда муҳим тамойилни ушлаб турибди: “инсонни ҳимоя қиламиз, аммо молиявий тизимни ҳам асраймиз”.

Шунингдек, қарорда яна бир аниқ чегара белгиланган. Энгиликка асос бўлган ҳолатлар банкка мурожаатдан олдинги 4 ойда содир бўлган бўлиши шарт. Бу талаб ҳам беқиёс аҳамиятга эга.

Чунки ҳаётда бундай ҳолатлар учрайди: инсон бир йил аввал ишдан бўшган, кейин қайта ишга кирган, даромади тикланган. Аммо барибир ўтмишдаги ҳолатни сабаб қилиб кўрсатиб, “ишдан бўшаганман”, дея тўловни кечиктиришни сўраши мумкин. Агар бундай амалиёт кенгайса, қарорнинг гуманитар руҳи сунистеъмол қурбонига айланб қоларди.

Қарор қозғоғида имтиёз эмас, реал ҳаётда доллар мушкул вазиятга учраган инсон учун амалий қўллаб-қувватлаш механизмидир.

Марказий банк қарорининг энг ҳаётий нуқталаридан бири тўловни кечиктириш муддати аниқ белгиланб қўйилганидир. Бу ерда “кечиктирса бўлаверади” деган суистеъмол йўқ. Ҳамма нарсаси ҳисоб-китоб билан.

Касаллик, ишдан бўшаш, ногиронлик, фавқулодда ҳолат каби вазиятларда тўловни кечиктириш 6 ойдан ошмаслиги белгиланди. Чунки одатда инсон шу муддатда ўзини тиклаб олади: янги иш топилади, ҳаёт изга тушади.

Бироқ ҳомиладорлик ва туғиш таътили бошқа жараён. Бу ерда ҳам “бир ой-икки ой” деган ҳисоб ўтмайди. Шу боис, мазкур ҳолатда тўлов муддати 10 ойгача узайтирилиши мумкин.

Қарорнинг яна бир муҳим жиҳати, инсонга ишонч бидириш билан бирга тизимни ҳимоя қилиш механизми ҳам аниқ белгиланганидир.

Ҳа, банк қарз олувчидан тасдиқловчи ҳужжатларни талаб қилиши мумкин. Фақат талаб қилиши эмас, текшириши шарт. Қарорда очик айтилган: банк маълумотларнинг ҳаққонийлигини аниқлаш чораларини кўриши лозим.

Бу нима дегани? Демак, ҳеч ким оғир ҳолатни баҳона қилиб, имтиёзини сунистеъмол қилишга ҳақли эмас. Чунки сунистеъмол — адолатнинг душмани.

Шунинг учун талаб ҳам аниқ: касаллик бўлса — тиббий маълумотнома, ишдан бўшаш бўлса — расмий ҳужжат, иш қидири-лаётган бўлса — бандлик бўлими рўйхати, ногиронлик бўлса — тасдиқловчи маълумот,

Худудлар ҳаёти

МЕҲНАТДАН БАРАКА, ТАШАББУСДАН ОБОДЛИК САРИ

Дўрмон овулида доимий даромад манбаига эга бўлаётганлар сафи тобора кенгайиб бормоқда. Бунга уларнинг имкониятлардан унумли фойдаланаётгани сабаб бўлмоқда. Жумладан, ҳудудда яшовчи Исом Қурбонов кўп йиллардан бўён чорвачилик билан шуғулланади. Ҳозир 22 бош қорамол боқиб барқарор даромад топомоқда. Унинг келгусидаги режалари ҳам катта. Фаолиятини кенгайтириб, йирик чорвачилик хўжалиги ташкил этиш ва янги иш ўринлари очишни ният қилган.

Ҳудудда оилавий тадбиркорлик ҳам ривожланиб борапти. “Хива чойхонаси” оилавий қорхонасида нон ва нон маҳсулотлари ҳамда миллий таомлар тайёрланиб, бозорга чиқарилимоқда. Ушбу фаолият орқали оиланинг барча аъзолари иш билан банд бўлган.

Асли наманганлик Муҳаммадали Тўлибоевга Кўнгирот тумани аҳли меҳр ва ҳурмат билан қарайди. Қаҳрамонимиз бў эътиборга новвойлик ҳунари, ҳалол меҳнати орқали эришган.

— Дастлаб оила аъзоларимиз билан новвойликни бошладик. Аввал битта, кейинроқ учта иш ўрни очдик. Ҳозир 5 кишини дои-

мий иш билан таъминлаганмиз. Шунинг ўзиёқ ишимиз кўлами тобора кенгайиб, ривожланиб бораётганини тасдиқлайди, — дейди тадбиркор. — Харидорларимиз кун сайин кўпаймоқда. Шу боис, фаолиятимизни янада кенгайтириб, янги иш ўринлари очишни режа қилганмиз.

Кегейли туманида фаолият юритаётган “Кегейли мебель” қорхонаси ҳам намунали тадбиркорлик субъектларидан. Унда ишлаб чиқарилаётган 23

турдаги мебель Қозғис-тоннинг Оқтов шаҳрига экспорт қилинмоқда. Бу туман тарихида мебелсозлик соҳасидаги дастлабки экспортдир. Унинг замирида янги Ўзбекистонда маҳаллий ишлаб чиқаришни ри-

лянт юритаётган “Кегейли мебель” қорхонаси ҳам намунали тадбиркорлик субъектларидан. Унда ишлаб чиқарилаётган 23

Шу билан бирга, мамлакатимизда аҳолининг ҳаётий муаммоларига ечим топиш борасида ҳам кен қўламли ишлар қилинмоқда. Жумладан, Кегейли туманида инфраструктура билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш бўйича қатор чора-тадбирлар кўриляпти.

Жумладан, ҳудуднинг Халқобод шаҳарчасидаги “Халқобод деҳқон бозори” реконструкция қилиб, фойдаланишга топширилди. Бозор ҳудудда 5,2 миллиард сўмлик реконструкция ишлари бажарилиб, сотувчи

офат бўлса — ФВВ ёки маҳаллий ҳокимлик хабари.

Қарорнинг 361-бандига киритилган ўзгариш бир қарашда оддий техник тартибдек туюлади. Аммо амалда у банк тизимининг молиявий барқарорлигига дахлдор муҳим қадамдир.

Энди стандарт активлар бўйича заҳиралар ҳар ой якунига қадар актив қайси валютада пайдо бўлган бўлса, ўша валютада ёки миллий валютада шакллантирилиши шарт.

Бу нима дегани? Бу “рақамлар орасидаги тартиб” эмас, балки барқарорлик гарови. Чунки валютада кредит кўпайгани сари банк учун асосий савол ҳам кескинлашади: рискин қайси валютада ҳисоблаймиз? Заҳирани қайси пулда тўплаймиз? Ҳисоботда қандай акс эттираимиз?

Янги тартиб бу муаммога аниқ жавоб берди. Валюта рискларини ҳисоблаш имкони кенгайди. Заҳира шакллантиришда аниқлик ошди. “Доллардаги актив — сўмдаги заҳира” масаласидаги ихтилофлар кесилди. Ҳисобот тизими равшанлашди.

Айниқса, ташқи молиялаштириш, импорт шартномалари, валюта кредитлари кучаяётган бугунги шароитда бу норма банклар учун “молиявий хавфсизлик камари” вазифасини ўтайди.

Иқтисодчи сифатида бу қарорда икки руҳни кўраман. Иккиси ҳам давлат сиёсати учун муҳим.

Биринчиси — ижтимоий ҳимоя. Қарор фуқарога очик сигнал берапти: ҳаётда оғир қунар бўлади. Аммо бошини ташвиш тушганда давлат сени қарздорлик учун дарҳол жазоламайди. Бу ишонч молиявий муносабатларда тинчлик демакдир. Қарор банклар учун гуманитар стандартни мажбурий қилди. Инсонга эҳтиромни қонун даражасига олиб чиқаяпти. Бу — ижтимоий барқарорлик учун катта қафолат.

Иккинчиси — молиявий интизом. Чунки қарорда “кечиктиришга эркинлик” эмас, қондирилганлик бор. Фақат биринчи марта, фақат аниқ сабаблар билан, фақат белгиланган муддатда, фақат ҳужжат асосида, фақат текширув шарти билан. Шунинг учун бу қарор “кечиктириш маданияти”ни эмас, балки ҳақиқий қийналган инсонни қўллашни мақсад қилган.

Агар сиз кредит олган бўлсангиз, ҳаётда оғир ҳолатлар юз берса ва банкка расмий мурожаат қилиб, ҳужжат билан тасдиқласангиз, сизга янги имконият очилади. Кредитнинг дарҳол “сифати тушган” деб баҳоланмаслиги ва сиз автоматик равишда “муаммоли қарздор”га айланиб қолмаслигингиз мумкин.

Қисқаси, бу қарорнинг руҳи битта инсонни қийин кунда синдирамаслик, банк тизимида адолатни мустаҳкамлаш ва давлат сиёсатида ижтимоий масъулиятни кучайтиришдир.

Бу қарор банк ходимларига ҳам аниқ сигнал беради: кредит фақат рақам эмас, унинг ортида инсон тақдир турибди. Энди миқоз билан ишлашда ижтимоий сабаблар четта суриб қўйилмайди, аксинча, ҳисобга олинади.

Ҳар бир мурожаат бўйича талаблар равшан: қандай ҳужжат керак, қайси ҳолатга қандай ёндашилилади, қаредга кечиктириш мумкин, қаредга мумкин эмас — барчаси чеклист тарзида белгиланмоқда.

Кредит тизимида синонинг энг оғири инсон қийналганда бошланади. Чунки банк қозғоғида “қарздор” деган сўз туради. Аммо ҳаётнинг ўзидан қарасангиз, у “қарздор” ота ёки она, ишсиз қолган инсон ёки оғир касал, ногирон шахсни парваришловчи ёки ҳомиладор аёл...

Албатта, банк тизими темир интизом билан яшайди. Аммо темир ҳам инсонийлик билан уйғунлашса, жамиятда ишонч мустаҳкамланади. Ишонч бўлса, иқтисодиёт ҳам барқарорлашади. Зеро, молиявий тизимнинг энг катта капитали пул эмас, ишонч.

Банк тизимида ҳақиқий барқарорлик капитал миқдори билан эмас, инсонга муносабат билан ўлчанади. Агар инсон оғир кунларда қонун доирасида қўллаб-қувватланса, эртаси куни яна иқтисодиётга ишонч билан қайтиб келади.

ва харидорлар учун қўлай шароит яратилди. Бунинг учун ёпиқ савдо рассталари, дўконлар барпо этилиб, деҳқон бозори замонавий қиёфа касб этди.

Тахтакўпир туманида иш бошлаган “Kauser Digitman” масъулияти чекланган жамияти йирик лойиҳани йўлга қўйди.

— Ун ишлаб чиқарадиган замонавий завод ҳудуд иқтисодиётини юксалтириш, янги иш ўринлари очиш ва аҳолини сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда катта аҳамиятга эга, — дейди туман ҳокими Жамил Одилов. — Президентимизнинг Қорақалпоғистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш, тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга қаратилган фармон ва қарорлари ижроси доирасида “Kauser Digitman” МЧЖ 2024 йили имтиёзли кредит олди. Бу маблағ ҳисобидан чорвачиликни ривожлантириш ва сутни қайта ишлаш бўйича умумий қиймати 32 миллиард сўмлик лойиҳаси амалга оширилди. Хусусан, хоржидан 120 бош насли қорамол олиб келиниб, чорвачилик салоҳияти мустаҳкамланди. Лойиҳа доирасида умумий қиймати 500 миллион сўмлик сутни қайта ишлаш қорхонаси ишга туширилди, 7 киши доимий иш билан таъминланди.

Бугун мамлакатимизнинг қайси гўшасига борманг, ривожланишга гувоҳ бўласиз. Жумладан, Қорақалпоғистон ҳам янги қиёфга киримоқда. Маҳаллаларда тадбиркорлар сафи кенгайиб, иш ўринлари кўпайиб бормоқда. Бунинг натижаси эса ҳар қадамда дуч келётганимиз — қурилиш ва ободонлаштириш ишларида яққол кўзга ташланади. “Маҳалла ўзгарса, жамият ўзгаради” дегани шу бўлса керак-да.

Минажатдин ҚУТЛИМУРАТОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

Бугуннинг гапи

Бугун оддий мактаб ўқитувчиларининг 1000-2000 доллар маош олиши табиий ҳол бўлиб қолди. Бироқ боғча тарбиячисининг ҳам шундай маош олишига кўпчилик ишонавермайди.

МИНГ ДОЛЛАР МАОШ ОЛАЁТГАН ТАРБИЯЧИ

11 йилдан буён тинимсиз ўз устимда ишлар эканман, ўқиган инсон ҳеч кимдан кам бўлмаслигини яна бир карра тушуниб етдим. Минг доллар маош оляпман десам, кўпчилик ишонмас, лекин бу ҳақиқат. Астойдил ҳаракат қилса, барча тарбиячилар шундай маош олиш имкониятига эга бўлади.

Ибрат

Мингбулоқ туманидаги Момохон маҳалласида жойлашган 45-дават мактабгача таълим ташкилоти тарбиячиси Дилором Сулаймонова сингари боғча опалар ўқитувчилар билан баробар маош олаётгани рост. У ўтган йили декабрь ойи учун 1000 долларга тенг маош олди. Тўғри, бу даромад ўзидан-ўзи келгани йўқ, Илм билан обрў топмоқ — энг машаққатли йўл. Дилором эришган ютуқлар замирида ҳам машаққатли меҳнат, тинимсиз интилиш, изланишлар мумжасам.

2015 йили Қўқон давлат педагогика олийгоҳининг мактабгача таълим йўналишини мамонлаган Дилором амалий фаолият давомида ҳам ўқиб-ўрганишдан, тажриба орттиришдан тўхтамади. У, айниқса, сўнгги йилларда мактабгача таълим соҳасида амалга оширилаётган ислохотлардан, илгари бўлмаган имкониятлардан унумли фойдаланди. Хусусан, 2025 йилда аттестацияда қатнашиб, 88 фоиз натижа билан олий тоифали тарбиячи мақомига эришти.

Тарбиячилардан бирининг бундай гаплари эсимда қолган: “Агар болаларни ўз фарзандингиздек яхши кўрмасангиз, тарбиячи бўлишингиз қийин. Чунки касбингизни севсангиз, тарбия жараёнида тарбияланувчилар сизга болангиздек яқин бўлиб қолади. Шундан келиб чиқиб, ҳар бир боллага алоҳида эътибор беришга ҳаракат қиламан. Фарзандларимиз каби уларнинг ҳар бири

изланишда давом этипман. 11 йилдан буён тинимсиз ўз устимда ишлар эканман, ўқиган инсон ҳеч кимдан кам бўлмаслигини яна бир карра тушуниб етдим. Минг доллар маош оляпман десам, кўпчилик ишонмас, лекин бу ҳақиқат. Астойдил ҳаракат қилса, барча тарбиячилар шундай маош олиш имкониятига эга бўлади. Бунинг учун замон билан ҳамнафас бўлиб ишлаш, янги-янги методлардан фойдаланиш, муҳими, ишга бутун вужуд билан киришиш керак. Акс ҳолда, ҳар томонлама орқада қоламиз. Шу маънода, болаларимизга муҳорат соатлари, STEAM инновацион технологиялари, Сингапур тажрибаси ҳамда француз тилини ўргатиш бўйича янги инновацион технологиялардан фойдаланиш ҳолда таълим берамиз. Бола асосий вақтини боғчада ўтказди. Шундай экан, янги-янги қизиқарилиш йўллари, ривожлантирувчи, болалар учун қулай, миллий руҳдаги машғулотларни ташкил этишга ҳаракат қиламан. Аслида, болаларнинг боғчага меҳрини ошириш мақсадиди бу ҳаракатларим рағбатга лойиқ топилаётганидан хурсандман. Меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича белгиланган ойлик маошга қўшимча 70 фоиз устама оляпман.

Дарҳақиқат, интилганга толе ёр. Минглаб тарбиячилар Дилоромга ҳавас кўзи билан қараётгани аниқ. У билан ёнма-ён ишлаётганлар олий тоифа олиш ҳаракати-га тушиб қолгани қувонарлик. Тиниб-тин-

ўзига хос дунёқараш ва феъл-атворга эга. Ишга шунчи чин дилдан ҳис қилиб ёндашиш керак. Тарбиячиларнинг яхши кўрганми учун болалар билан ишлаш менга куч ва иштиёқ беради. Улардан қувват оламан. Фаолиятим давомида кўплаб кичик дўстлар орттирдим. Болалар билан бирга бўлиш, уларнинг қувончига шериклик мен учун энг катта бахт”.

Фидойи тарбиячи Дилором Сулаймонова ҳам бу фикрларга қўшилиди.

— Биз, тарбиячилар илгари мактаб ўқитувчиларига ҳавас билан қарардик, — дейди у. — Ўзимнинг ҳам тўрт опа-сингилм ўқитувчи. Доим йигилиб қолсак, “Сизларга қандай яхши, маошларингиз кўп”, дердим. Энди эса биз, тарбиячилар учун ҳам шундай имониятлар яратиб берилади. Излансак, ўқиб-ўргансак, барча шароитдан унумли фойдалана олсак, ўқитувчи ҳамкасбларимизникидан кам бўлмаган маош олар эканмиз. Мен бундан ўз фаолиятимда кўрдим. Олий маълумотли бўлганимдан сўнг ҳам соҳам бўйича ўқиб,

чимас тарбиячи эса энди ваизр жамгармасидан бериладиган устамга ҳам эришиш истагиди. Ўз йўналишида магистратура босқичида ўқишни режалаштираётгани эса давлатимиз яратиб берган имкониятларнинг хотин-қизлар ҳаётида муҳим ўрин тутаяётганидан далолат.

Бутун юртимизда эзгу мақсади йўлида интилаётган, изланаётган дилоромлар кўп. Зеро, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигининг бюджет ҳисоби йил сайин ўсиб бораётгани бежиз эмас. Ажратилаётган умумий пулнинг қарийб 85 фоиздан зиёди, яъни ойига 4 триллион сўмга яқин маблағ энг ҳақи ва унга тенглаштирилган бошқа тўловларга йўналтирилмоқда. Бундан эса мамлакатимиздаги 545 минг педагог, 200 мингдан ортиқ мактабгача таълим ташкилоти ходимлари баҳраманд бўлмоқда.

Муножа МҲМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Халқаро таҳлил натижаларига кўра, сунъий интеллектдан фойдаланиш ўқитувчиларнинг маъмурий ва такрорланувчи ишларга сарфлайдиган вақтини ўртача 40 фоизгача қисқартирмоқда.

УШБУ МАҚОЛАНИ
ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА
ҲАМ ЎҚИШ УЧУН
QR-КОДНИ СКАНЕР
ҚИЛИНГ!

ДАВР ТАЛАБИ

ЁХУД ПЕДАГОГ ВА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ УЙЎНЛИГИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗА

Абдували ХОЛИҚОВ,
Олий таълимни ривожлантириш
тадқиқотлари маркази директори

Сунъий интеллект инсон ақлининг айрим хусусиятларига хос функцияларни бажара оладиган компьютер тизими, интеллектуал алгоритмлар ва катта ҳажмдаги маълумотлар тўпламига таянган технологиялар мажмуи. Бугун ҳаётимизга чуқур кириб бораётган “ақли” технологияларга шундай таъриф берилади.

Лекин шуниси аниқки, улар барча соҳада, хусусан, таълимда тизимли ўзгаришларни бошлаб бермоқда. Масалан, ўқитиш жараёнининг индивидуаллаштириш, ўқув натижаларини тезкор таҳлил қилиш имконияти кенгайиши, ўқувчи билим ва кўникмаларини автоматик баҳолаш механизмлари яратилиши айнан сунъий интеллект билан боғлиқ. Бу эса анъанавий “оммавий ўқитиш” моделидан шахсга йўналтирилган, мослашувчан ва натижага қаратилган таълим тизимига ўтиш учун мустаҳкам замин яратяпти.

Жаҳон миқёсда кузатилаётган глобал тенденциялар таълим муассасаларида рақамли трансформация жараёни жадал кечаётганини кўрсатмоқда. Бироқ ҳозирги давр фақат янги технологияларни жорий этиш билан чекланиб қолмайди. Педагоглар олдида касбини мустаҳкамлаб бориш, эртанги таълим йўлида кўникмалар ҳосил қилиш каби вазифаларни қўймоқда. Чунки технология ўз-ўзидан таълим сифатини кафолатламайди. Унинг самараси, аввало, педагогнинг билим даражаси, тайёргарлиги ва онгли қўллаш маданиятига боғлиқ. Шубҳасиз, бунда педагогнинг сунъий интеллект саводхонлиги муҳим аҳамият касб этади. Сунъий интеллект саводхонлиги эса педагогнинг бундай технологияларни фақат техник жиҳатдан билиши эмас, балки уларни англаш, ишлатиш, таҳлил қилиш ва таълим жараёнига интеграция қила олиш каби қобилиятига таянади.

Қайд этганимиздек, ҳозир сунъий интеллект таълим жараёнининг деярли барча бўғинига кириб борди. Баҳолаш тизимлари такомиллаштирилди. Талабаларнинг ўқув фаолияти реал вақт режимда таҳлил этилиб, индивидуал таълим йўллари шаклланди. Рақамли ўқув контентини яратиш жараёни тезлашди. Бу жараёнда энг муҳим ўзгариш технологияларда эмас, балки педагогнинг ўзида намоён бўлмоқда. Энди ўқитувчи фақат билим берувчи эмас, балки таҳлилчи, рақамли таълим жараёнининг бошқарувчи, сунъий интеллект воситаларидан самарали фойдалана оладиган методист ҳамда талабанинг технологиялардан тўғри, онгли ва масъулиятли фойдаланишини таъминловчи ментор сифатида майдонга чиқмоқда. Шу маънода, сунъий интеллект педагог учун таҳдид эмас, балки унинг касбий имкониятларини кенгайтирувчи кучли воситадир.

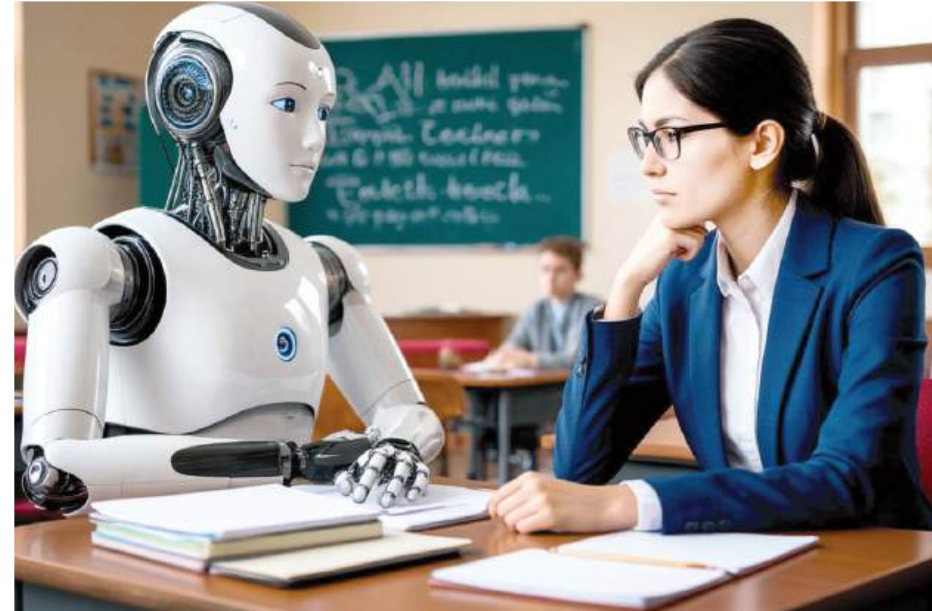
Сунъий интеллект саводхонлиги педагогнинг профессионал самардорлигини сезиларли даражада оширади. Дарс режаларини ишлаб чиқиш, ўқув материалларини тайёрлаш, тест ва назорат ишларини таҳлил қилиш, таълим натижаларини мониторинг қилиш каби маъмурий ва методик жараёнлар рақамлаштирилиши профессор-ўқитувчиларнинг вақтини тежайди. Натижада педагог илмий тадқиқот ишларига, инновацион педагогик ёндашувларни жорий этиш ҳамда талабалар билан маъмули мулоқот ўрнатишга кўпроқ эътибор қаратади.

Шу билан бирга, сунъий интеллект саводхонлиги талабалар билан ўзаро алоқани сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқади. СИ асосидаги таҳлил воситалари орқали талабаларнинг қийинчиликлари ва эҳтиёжлари ўз вақтида аниқланиб, уларга индивидуал педагогик ёрдам кўрсатиш имконияти пайдо бўлади. Бу эса талабаларнинг ўқув мотивациясини ошириш, мустақил таълимга қизиқишини кучайтириш ва таълим жараёнида фаол иштирокни таъминлайди.

Халқаро тадқиқотлар педагогларнинг сунъий интеллектни билиш таълимда инновацияларни қабул қилиш жараёнини жадаллаштириши, ўқитиш сифатини ошириши ва таълим натижаларини яхшилашга ижобий таъсир кўрсатишини тасдиқламоқда. Шу боис, эндиликда унга олий таълим тизими учун стратегик аҳамиятга эга бўлган устувор йўналишлардан бири сифатида қаралаяпти.

Халқаро тажрибадан
нималарни ўрганишимиз
мумкин?

Сунъий интеллектни таълимга тизимли ва стратегик асосда жорий этган давлатлар кам эмас. Мисол учун, АҚШ, Жанубий Корея, Сингапур, Буюк Британия ва Хитой таълим сиёсатида сунъий интеллект устувор йўналиш сифатида белгилаб олинган. Ушбу давлатлар тажрибаси СИ технологиялари таълим сифатини ошириш, педагогик меҳнат самардорлигини таъминлаш ва инсон капиталини ривожлантириш мумкинлигини амалда исботлаб бермоқда. Айниқса, етакчи университетлар мисолида сунъий интеллект таълимни ташкил этишининг турли, аммо ўзаро тўлдирувчи моделлари шаклланиганини кўриш мумкин. Масалан, АҚШнинг Калифорния университетига сунъий интеллект дастурилар информатика билан чекланиб қолмайди. Тиббиёт, биомухандислик, иқтисодиёт ва ижтимоий фанлар билан чуқур

интеграция қилинган ҳолда амалга оширилади. Бу ёндашув СИни алоҳида фан сифатида эмас, балки турли соҳаларда қўлланиладиган универсал инструмент сифатида ўзлаштириш имконини беради. Талабаларда амалий ва соҳавий компетенцияларни шакллантиради.

Буюк Британиянинг Кембриж университети тажрибасида эса СИ фундаментал тайёрларлик ва илмий тадқиқотга йўналтирилгани билан ажралиб туради. Бу ерда чуқур назарий билимлар, алгоритмик тафаккур ва мустақил илмий изланиш кўникмаларини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилади. Натижада битирувчилар мавжуд технологиялардан унумли фойдаланиш баробарида янги илмий ғоялар ва инновацион ечимлар яратя оладиган мутахассислар сифатида тайёрланади.

Хитойнинг Фудан университетига сунъий интеллект таълими давлат сиёсати, миллий рақамли трансформация стратегияси ва саноат эҳтиёжлари билан узвий боғланган ҳолда ташкил этилган. Бу модель таълим, фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги ҳамкорлиқни мустаҳкамлаб, меҳнат бозори талабларига мос, амалий кўникмаларга эга кадрлар тайёрлашга хизмат қилмоқда.

Халқаро таҳлил натижаларига кўра, сунъий интеллектдан фойдаланиш ўқитувчиларнинг маъмурий ва такрорланувчи ишларга сарфлайдиган вақтини ўртача 40 фоизгача қисқартирмоқда. Шу билан бирга, СИ асосида шакллантирилган адаптив ўқув усуллари талабаларнинг ўзлаштириш самардорлигини 3 бараваргача оширяпти. Айрим илгор университетларда сунъий интеллект нафақат ёрдамчи восита, балки таълимни бошқаришнинг муҳим элементи сифатида ҳам қўлланилмоқда. Хусусан, СИ тизимлари дарс жадвалларини оптимал тарзда тузиш, талабаларнинг мураккаб мавзуларни ўзлаштириш даражасини, ўқув жараёнида юзага келаётган муаммоларни олдиндан таҳлил қилиш ва ҳар бир талабга индивидуал тавсиялар бериш вазифаларини бажармоқда. Бу эса таълимни бошқаришда инсон омилли билан боғлиқ ҳатоларни камайтириш ва қарор қабул қилиш сифатини оширишга хизмат қилади.

Халқаро тажриба яна бир муҳим хулосани илгари суради: сунъий интеллектга асосланган таълим рақамли кўникмаларни ривожлантириш орқали миллий иқтисодиётга ҳам тўғридан тўғри ижобий таъсир кўрсатади. Таълим тизимида СИдан самарали фойдаланган мамлакатларда инновацион фикрлай оладиган, рақамли компетенцияларга эга ва меҳнат бозори талабларига мос кадрлар тайёрлаш суръати сезиларли даражада ошган.

Ўзбекистон учун ҳам ушбу тажрибаларни меҳаник равишда кўчириш эмас, балки миллий шароит, демографик имкониятлар ва таълим ислохотларининг устувор йўналишларидан келиб чиққан ҳолда ўз моделини яратиш мақсада мувофиқдир. Ёшлар сони кўпчилиги, уларнинг рақамли технологияларга қизиқиши юқорилиги ва давлат томонидан таълим соҳасида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар бунда мустаҳкам пойдевор яратяди. Шу нуқтани назардан қараганда,

чуқур кириштириш назарда тутса, тўртинчи босқич академик ҳалоллиқни таъминлаш, шахсий маълумотлар махфийлигини сақлаш, педагогик масъулиятни кучайтириш ҳамда сунъий интеллект билан боғлиқ эҳтимолий хавф-хатарларни бошқариш масалаларини қамраб олади. Айниқса, талабалар СИдан ноқонуний ёки мақсадсиз фойдаланиши ҳолатларининг олдини олишда педагогнинг ролли аниқ белгилаб беради.

Мазкур моделнинг асосий афзаллиги шундаки, у замонавий педагогик фаолиятни қўллаб-қувватлайди. Яъни модель сунъий интеллектни ўқитувчининг ўрнини босувчи восита сифатида эмас, балки унинг касбий салоҳиятини кучайтирувчи, тахлилчи ва методик имкониятларини кенгайтирувчи ресурс сифатида қарашга асосланади.

Ўзбекистон шароитида ушбу моделни жорий этиш олийгоҳларда сунъий интеллект саводхонлигини тизимли равишда шакллантириш, таълим сифатини ошириш ва рақамли жамият талабларига мос педагоглар авлодини тайёрлашда муҳим қадам бўлиши мумкин.

Эътибор қаратиш зарур
бўлган жиҳатлар

Бугунги кунда олий таълимда рақамли трансформация, таълим сифатини ошириш, илмий салоҳиятини ривожлантириш ҳамда халқаро стандартларга уйғунлашув жараёни жадал кечмоқда. Бундай шароитда сунъий интеллектдан самарали ва масъулиятли фойдаланиш ўқув даргоҳлари рақобатбардорлиги ва барқарор ривожлантиришга хизмат қилади. Шу боис, аввало, профессор-ўқитувчилар учун сунъий интеллект бўйича мажбурий ва босқичли малака ошириш дастурларини жорий этиш зарур. Ҳар бир педагог йил давомида камиди 24 соатлик СИ модулдан ўтиши, бу жараёнда нафақат назарий билимлар, балки амалий кейслар, фанга мос қўлланиш мисоллари ва этик меъёрлар билан танишиш лозим. Бу ўқитувчиларда СИдан фойдаланиш маданиятини шакллантиришга хизмат қилади.

Олий таълим муассасаларида сунъий интеллект лабораториялари ва инновацион майдонлари ташкил этиш мақсада мувофиқ. Бундай лабораториялар талабалар, магистрантлар ва ёш тадқиқотчилар учун амалий тажриба ўтказиш, илмий-амалий лойиҳаларни ишлаб чиқиш ҳамда стартап ташаббусларни қўллаб-қувватлаш имконини яратяди. Айниқса, ҳудудий олийгоҳларда бундай марказларни босқичма-босқич ташкил этиш кадрлар салоҳиятини ҳудудлар кесимида ривожлантиришга ёрдам беради.

Таълим жараёнида академик ҳалоллиқни таъминлаш учун СИ асосидаги мониторинг тизимларини жорий этиш муҳим аҳамиятга эга. Плагиат, сунъий интеллект орқали мустақил иш ва назорат топшириқларини ноқонуний бажариш каби ҳолатларни аниқлаш ва олдини олиш бўйича аниқ механизмлар ишлаб чиқишнинг лозим. Бу, бир томондан, таълим сифатини муҳофаза қилса, иккинчи томондан, талабаларда ҳалоллик ва масъулият ҳиссини шакллантиради.

Сунъий интеллект ёрдамида таълим сифатини мониторинг қилиш тизимини жорий этиш зарур. Бунда ўқув жараёни, талабаларнинг фаолияти, ўзлаштириш даражаси ва таълим натижалари реал вақт режимда таҳлил этилиб, рақабрият ва педагоглар учун асосли қарорлар қабул қилиш имкони яратилади. Миллий таълим муҳитини ҳисобга олган ҳолда ўзбек тилида сунъий интеллектга оид ўқув-методик қўлланмаларни ишлаб чиқиш кечиктириш бўлмаас вазифадир. Ҳар бир фан ва йўналиш бўйича СИдан фойдаланиш имкониятларини тушунтирувчи, амалий мисоллар билан бойитилган методик қўлланмалар педагоглар ва талабалар учун қулай ресурсга айланиши керак. Бу жараёнда миллий қадриятлар, тил ва маданиятни сақлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилиши шарт.

Келажақ педагогикаси бугундан бошлади. Сунъий интеллект эса таълимни алмаштирувчи технология эмас, педагогнинг касбий салоҳиятини кучайтирувчи, унинг имкониятини кенгайтирувчи самарали воситадир. Замонавий билимдонлик белгиси, рақобатбардорлик мезони ва мамлакатнинг интеллектуал тараққиётини белгилаб беришчи муҳим омилдир. Шундай экан, бу борада қанча кўп билсак, шунча фойдали. Сунъий интеллект ўқитувчини маъмурий юқдан озод этади. Ўқувчи-талабани фикрлашга ундаб, шахсий камолоти йўлида ишлашга йўналтиради. Натижада таълим жараёнида инсон омилли, маънавий тарбия ва интеллектуал ривожланиш уйғунлашади. Демак, сунъий интеллектни англаган, ундан самарали фойдаланаётган ва уни таълим манфатлари йўлида тўғри бошқара оладиган педагогларни тайёрлаш бугунги куннинг энг муҳим талабидир.

Туризм

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

ЙИЛИГА 45 МИЛЛИОН САЙЁҲ

МАРРА ҲАМ, САЛОҲИЯТ ҲАМ, ШУНГА ЯРАША ТАЙЁРГАРЛИК ҲАМ КАТТА

Мамлакатимизда аҳоли бандлигини таъминлаш, оилаларнинг даромадини кўпайтириш борасидаги ислохотлар туфайли ишсизлик даражаси кескин камайди, одамларнинг харид қобилияти ошди. Шунга монанд халқимизнинг турмуш сифати юксалиб, фаровонлиги таъминламоқда.

Бу натижаларга эришишда жамиятнинг турли соҳалари, хусусан, иқтисодиёт тармоғидаги янгиланишлар самараси катта. Янги соҳа ва тармоқларга кенг йўл очилгани ривожланишнинг муҳим омил бўлаётир. Сайёҳлик мана шундай йўналишлардан.

Мамлакатимизнинг бебаҳо тарихий ва маънавий мероси, халқимизнинг ўзига хос миллий анъана ва урф-одатлари азалдан дунё аҳли эътиборини тортди келган. Сўнгги йилларда юртимизнинг жаҳонга кенг очилиши, жамиятни демократлаштириш ва турли соҳаларни жадал ривожлантириш борасидаги янги истиқболлар сайёҳликнинг тезкор ўсишига туртки бўлаётир.

Туризм соҳасида сўнгги йилларда 2000 дан ортқ янги тадбиркор иш бошлади. Биргина Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ-хўдудда Амурсой ва "Ugam River" каби курортлар, "Билдирсой — Чимён — Нанай" туризм масканлари ташкил этилди. Хўдудларда туризм ва сервис инфратузилмаси жуда тез ривожланипти. Кейинги

йилларда соҳага 6 миллиард 500 миллион доллар сармоа киритилиб, 130 мингта меҳмон ўрни очилди. Бугун 20 та туризм қишлоғи фаолият юритяпти.

Бундай ўсиш суръати чет эллик инвесторларни ҳам жалб этмоқда. Натижада янги инфратузилмалар кўлами кенгаймоқда. Жумладан, Паркент туманининг Олтин бел чўққисидан халқаро даражадаги янги тоғ-чанги зонаси барпо этиляпти.

Туризм ривожига йўл ва транспорт инфратузилмаси ҳам муҳим омил. Шу боис, транспорт инфратузилмасининг барча йўналиши мутаносиб ривожлантирилмоқда. Айниқса, авиация соҳасида янги экотизимни шакллантириш бўйича кенг қамровли ишлар бажарилмоқда. Энг муҳими, жабҳада рақобат муҳити яратилгани сабабли 15 та янги авиакомпания пайдо бўлди. Уларнинг авиапаркдаги ҳаво кемалари сони 26 тадан 105 тага етди.

Туризм қўмитаси маълумотига кўра, 2025 йилда туризм соҳасида барқарор ўсиш суръати қайд этилди. Хусусан, ўтган йилнинг 11 ойида туризм хизматлари экспорти қиймати 4 миллиард доллардан ошди. Ички туризм бўйича "Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!" дастури доирасида аҳолининг хўдудларга 23,7 миллион марта қатнови кузатилди.

Хўдудларда мингта яқин жойлаштириш воситаси фаолияти йўлга қўйилди. Туристар учун хизмат кўрсатувчи 662 та янги сайёҳлик ташкилоти ва турагентлик ташкил этилиши натижасида улар сони 4348 тага етди. Мамлакат бўйлаб 4345 та гид-экскурсовод фаолият юритмоқда. Тадбиркорлик субъектларига берилган тавсиялар туфайли санитария-гигиена шохобчалари ҳолати яхшиланишига эришилди.

Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги сайёҳлик салоҳияти фаол тарғиб этилди. Бу йўналишда хорижий давлатлардаги йигирмадан ортқ кўргазма ва ярмаркаларда иштирок этилди. Россия ва Хитойда маданий ва тарихий тадбирлари ўтказилди. Хорижий 15 та йирик медиаплатформада мамлакатимизнинг сайёҳлик салоҳиятига оид 50 га яқин контент жойлаштирилди.

Инвестиция соҳасида 421 та лойиҳа амалга оширилиб, 6300 дан ортқ янги иш ўрни

“

Сайёҳлар оқими тобора ошаётгани авиация ва темир йўлнинг йўловчи ташиш қувватини 2 баробар кўпайтиришни тақозо этмоқда. Шу боис, 2026 йилда авиапаркдаги ҳаво кемалари сони 105 тадан 120 тага етказиш кўзда тутилган. Маҳаллий авиақатновлар сони ошириш учун субсидиялашнинг янги тизими жорий этилади.

очилди. Тошкентда янги бренддаги қатор меҳмонхоналар ишга туширилди. Хўдудларда янги туризм қишлоқлари ташкил этилди. Қорақалпоғистон Республикаси ва Навоий вилоятида йирик 3 та туризм кластери фаолияти йўлга қўйилди. Конимех туманидаги "Спутник Навоий" туризм кластери шулардан бири.

Мазкур кластер таркибида туризм, транспорт ва меҳмонхона йўналишига ихтисослашган корхоналар фаолият юритяпти. Айдаркўл бўйида замонавий дам олиш маскани барпо этилган. Хўдуднинг чўл ландшафтини сайёҳларга кўрсатиш мақсадида ўтов тикланган. Умуман, мазкур кластер таркибидаги меҳмонхоналар ва бошқа жойлаштириш воситалари орқали бир вақтнинг ўзида 400 сайёҳга хизмат кўрсатиш имкони мавжуд.

Кластер таъсисчиси Тилиб Жаҳонгировнинг айтишича, ана шундай замонавий имкониятлардан унумли фойдаланилиб, ўтган йили 17 мингта яқин хорижий ва маҳаллий сайёҳга хизмат кўрсатилди. 2026 йилнинг илк қунаридаёқ чет элдан 5000 га яқин сайёҳ келиши бўйича олдиндан буюртма олингани нафақат хўдуднинг ўзига хос туризм салоҳияти, балки сайёҳларга хизмат кўрсатиш бўйича имкониятларидан ҳам далолат.

— Дунёда иқтисодий вазият мураккаблашган бугунги даврда янги иш ўринлари очиш, инвестиция ва экспортни кўпайтиришда туризм тармоғининг аҳамияти янада ошмоқда, — дейди тадбиркор. — Зеро, бу соҳага йўналтирилган маблаг келгусида 3-4 баробар кўп даромад келтиради. Хар бир янги иш ўрни бошқа тармоқларда яна 2 та

иш жойи ҳосил қилади. Шу боис, сайёҳлик тармоғи ривожланиши иқтисодий-ижтимоий тараққиётнинг муҳим омилга айланмоқда.

Ўзбекистон бой маданий ва тарихий мероси, меҳмондўст халқи ва гўзал табиати туғайли туризм соҳасида катта имкониятга эга. Юртимизда 8200 та маданий мерос объекти мавжуд. Уларнинг бир қисми ЮНЕСКОнинг Бутунжаҳон мероси рўйхатига киритилган. Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Шахрисабз, Термиз эса жаҳонга машҳур шаҳарлардир.

Сўнгги йилларда юртимизда бу борадаги салоҳиятдан унумли фойдаланишга эътибор кучайди. Туризмни ривожлантиришга қаратилган қатор муҳим ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди ва институционал тизим шакллантирилди. Натижада сайёҳлик миллий иқтисодиётнинг ўсиш нуқталаридан бирига айланди.

Аслида, юртимиз тарихи, маданияти ва табиатиға асосланиб, сайёҳларни яна 2-3 карра кўпайтириш мумкин. Шу боис, кейинги беш йилда хорижлик туристар сони 2 баробар ошириб, йилига 20 миллион сайёҳни жалб этиш кўзда тутилмоқда. Туризм хизматлари қийматини эса 20 миллиард долларга етказиш бўйича катта марра олинмоқда.

Шу мақсадда туризм инфратузилмасини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилляпти. Бу жараёнда тарихий қадамжоларни бир-бири билан боғлайдиган замонавий йўлак ва кўприклар баробарида йирик туристик мажмуалар барпо этилади. Хоразм ва Қорақалпоғистондаги археологик ёдгорликлар бўйлаб йирик туризм ҳалқаси ташкил этилади.

Шунингдек, жорий йилда тадбиркорлар 4 миллиард долларлик 3500 дан зиёд янги сервис объектини ишга туширади. Туризм масканларини ташкил қилиш учун келгуси уч йилда 5000 гектар ер аукционга чиқарилади.

Бундан ташқари, 2026 йилдан "Ўзбекистон мероси меҳмонхоналари" дастури доирасидаги ишлар бошланиб, лойиҳа иштирокчиларига ер, мулк, фойда солиғи ва божхона тўлови бўйича имтиёз берилади.

Сайёҳлар оқими тобора ошаётгани авиация ва темир йўлнинг йўловчи ташиш қувватини 2 баробар кўпайтиришни тақозо этмоқда. Шу боис, 2026 йилда авиапаркдаги ҳаво кемалари сони 105 тадан 120 тага етказиш кўзда тутилган. Маҳаллий авиақатновлар сони ошириш учун субсидиялашнинг янги тизими жорий этилади.

Ички темир йўллари ривожлантириш бўйича беш йиллик дастур қабул қилинади. Автомобиль йўлларининг сифатини яхшилаш, транзит салоҳиятини янада ошириш мақсадида беш йиллик дастур амалга оширилади.

Шу кунларда жамоатчилик муҳокамасига қўйилган "Ўзбекистон — 2030" стратегиясининг янги таҳрирдаги лойиҳасида туризм ривожига йўналтирилган устувор вазифалар ҳам ўз аксини топган. Хусусан, ҳужжатта мувофиқ, "Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!" дастури асосида ички сайёҳлик сони 25 миллионга, хорижий туристар сони 20 миллионга етказиш режалаштириляпти. Йўл, транспорт ва сайёҳлик инфратузилмаларини тўдан такомиллаштириб, хизмат кўрсатиш имкониятини кенгайтириш бўйича муҳим вазифалар белгиланган. Жумладан, сайёҳлик кластерлари сони кўпайтириш, туризм қишлоқ ва маҳаллалари, кўчаларини 175 тага етказиш кўзда тутилган.

"Янги Ўзбекистон" массивлари, халқаро автомобиль йўллари бўйида савдо ва сервис тузилмалари барпо этилади. Хўдудларда янги меҳмонхона, меҳмон уйлари ва хостеллар қурилади. Халқаро аҳамиятга эга автомагистраллар мобил алоқа билан таъминланади. Шу тариқа туризм хизматлари экспорти кўпайиб, мамлакатимизнинг иқтисодиёти янада юксалишига замин ҳозирланади.

Баҳор ХИДИРОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

СУРХОНДА БОДОМ ГУЛЛАДИ

Табиат ва биз

Шеробод тумани "Сурхон" давлат қўриқхонаси "Боғли дара" хўдудида бодом гуллади. Даранинг тошлоқ бағирларида, қор парчалари билан ёнма-ён турган пушти ва оқ япроқлар манзараси инсон руҳиятига ўзгача таъсир таъминлайди. Бу ҳолат нафақат кўзни қувонтиради, балки табиатнинг нақадар сирли ва қудратли эканини яна бир бор намоян этади гўё.

— Қўриқхонада бодом дарахти кўп учрайди. Унинг ўзига хос хусусиятларидан бири — жуда эрта гуллаши. Шунинг учун тулпарқўлим шаронти ўзгарувчан хўдудларда бодомнинг генератив органларига кўпинча баҳорги қора совуқ катта зарар етказиши. Бодом қўриқхоналарида ёввойи ҳолда ўсади. Ер танламайди, сувсиз, тошлоқ ва тоғнинг унумсиз жанубий ёнбағирларида ҳам яхши ўсиб ҳосил беради. Илдири 6 метр чуқуриқча етади. Шу сабаб ҳам илиқликни тезда ўзлаштиради ва эрта гуллаш босқичига ўтади, — дейди "Сурхон"

давлат қўриқхонаси директори Рустам Турдиев.

Аслида, қишнинг қархотон кунлари ва тоғ тизмаларини қоплаган қалин қор нафақат борлиқни оқ рангга буркайди, балки ёввойи табиат учун ҳам чинакам кураш ва синов даврини бошлаб беради. Хусусан, тоғли хўдудларда қор қалинлиги органи таъмин ёввойи ҳайвонларнинг табиий озуқа топиши ҳам машаққатга айланиб, қишдан беталафот чиқиши хавф остида қолади. Бунинг олдини олиш мақсадида қўриқхоналарда биотехник тадбирлар ўтказилади.

Мураккаб ва синовли кунларда "Сурхон" давлат қўриқхонасининг барча хўдудида ёввойи ҳайвонларни совуқдан асраш, қишнинг қорли ва қиновли кунларидан соғ-омон олиб чиқиш мақсадида тизимли биотехник тадбирлар амалга оширилмоқда. Табиатта ва жонзотларга ғамхўрлик ифодаси бўлган ана шундай тадбирлардан бири қўриқхонанинг мафтункор "Хатак" бўлимида юқори савияда ташкил этилди.

Қўриқхона ходимларининг фидокорона саъй-ҳаракати билан нояб турдаги ҳайвонларнинг бош сони саклаб қолиш ва экотизим барқарорлигини таъминлашга эришилмоқда. Эътиборли жиҳати шундаки, бу жараён нафақат озуқа тарқатиш, балки чуқур илмий кузатувлар билан ҳам уйғунлаштирилган. Озуқа тўқилган масканларда ўрнатилган замонавий фотоқоп-қонлар ёрдамида ҳайвонларнинг озиқланиш жараёни, қиш шароитидаги ҳолати ва саломатлиги узлуксиз мониторинг қилиб борилмоқда. Ушбу "ақлли" технологиялар ёрдамида олинган тасвирлар қўриқхона илмий ходимларига ёввойи табиатнинг қишқи ҳаёти, ҳолати ҳақида қимматли маълумотларни тақдим этади.

Табиат посбонлари тоғларнинг баланд нуқталарига, ҳайвонлар доимий равишда ҳаракатланмаган ва жамланадиган хўдудларга махсус озуқа базалари — пичан, дон ва ҳатто зарур бўлган минерал тузларни қўйиб чиқди. Сурхондарё вилоятининг Шеробод туманига қарашли бу хўдуд Туркменистон давлат чегарасига чўзилган. Қўриқхонада 807 турдаги ўсимлик бўлиб, шундан 47 хили "Қизил китоб"га киритилган.

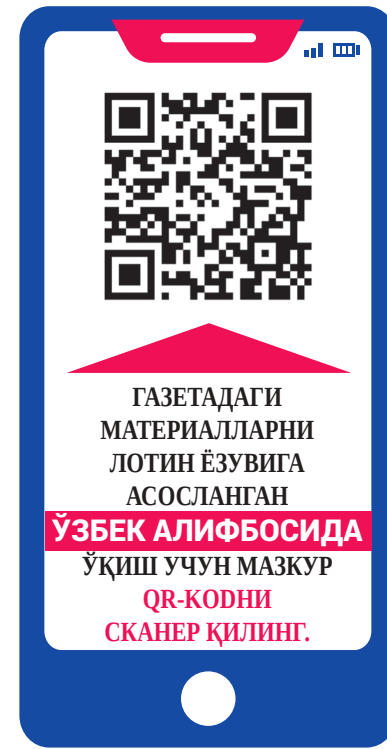
Қўриқхонада ҳозиргача умуртқали ҳайвонлардан 26 турдаги сут эмизувчилар, 137

турдаги қушлар, 24 турдаги судралиб юрвчилар, 2 турдаги сувада ва қуруқликда яшовчилар, 5 турдаги балиқлар, хуллас, жами 194 турдаги ҳайвонот дунёси вакиллари учраши аниқланган. 25 турдаги ҳайвонлар Ўзбекистон Республикаси "Қизил китоб"ига киритилган. Қўриқхонада муҳофазага олинган ҳайвонлардан 18 тури Халқаро табиатни муҳофаза қилиш иттифоқининг "Қизил рўйхат"ида. Хусусан, морхўр ёки бурама шохли эчки, Бухоро тоғ қўйи нояб турга мансуб ҳайвонлардан.

Юртимиз жанубида бодом гуллаши ва қўриқхоналарда давом этаётган ҳаёт борлиқнинг енгилмас иродаси, умиднинг бекиёс

кучи ва гўзалликка ташналиқнинг ёрқин рамзидир. Музлаган замин узра пушти ва оқ рангларга бурканган мунис бодом гулларининг очилиши баҳорнинг қиш салтанатига қилган журъатли ва ўта эрта ташрифига ўхшайди. Унинг ҳар бир гулбарги, ҳар бир шивири келатган илиқ кунлар садосидир.

Сарвар ТўРАЕВ,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

"Янги Ўзбекистон" ва "Правда Востока" газеталари тахририяти) ДМ

МУАССИС:
**Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси**

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавоббар.
Газета тахририят компьютер марказида сақлалади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "ШАРҚ" НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** Г-246.
30829 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. **Одсет** усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2. Баҳоси келишилган нархда.

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Азизбек Юсупов
Мусахҳис: Акбар Қаршиев
Дизайнер: Хуришд Абдуллаев

Манзилнинг:
100060, Тошкент шаҳри,
Шахрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА якуни — 21:33 Топширилди — 23:10